

**Геворкян М.Г.**

*студент,*

*Науковий керівник: Свинарченко Н.О.*

*кандидат історичних наук, доцент,*

*Харківський національний економічний університет  
імені Семена Кузнеця*

## **ПРОМИСЛОВІСТЬ МІСТА РОМЕН У СЕРЕДИНІ ХХ СТ.**

Ромни – місто обласного підпорядкування у Сумській області (Посулля), що знаходиться на північному сході України, лежить на високому плато, омитому з трьох боків водами річок Сула і Ромен. Початкова назва міста – Ромен, тотожна назві відомої квітки. Ромни – один із провідних промислових центрів Сумщини. Поліграфічне обладнання, облицювальна цегла, нафтогазоустаткування, м'ясомолочні та борошняні виробы, одяг, взуття, та гардинно-тюлеве полотно роменських підприємств широко відомі в Україні та за її межами. В околицях Ромен, на горі Золотусі, 1937 року вперше в УРСР видобули нафту.

Відомо, що люди тут жили здавна. Їх перші сліди діяльності відносяться до палеоліту (приблизно 30-10 тис. років до н. е.). На території міста у яру Муховець відкрито палеолітичний осідок («суржик») Муховець-І, вік якого може сягнути за 100 тис. років [4, ст. 10]. В 8-10 столітті тут існувало сіверянське поселення «Монастирище» [4, ст. 14]. У період давньоруської держави місто-фортеця Ромен закривало північну частину Посульської оборонної лінії, початок будівництва якої за відомими писемними джерелами поклав Володимир І Святославович

Уперше місто під назвою Ромен згадується в «Повчанні дітям» князя Володимира Мономаха. Це видання дійшло до наших днів у єдиному списку, вміщеному в Лаврентіївському літописі серед матеріалів про події 1096 року.

У іншому історичному джерелі, «Повчанні», Ромен згадується у зв'язку з походом Володимира Мономаха 1113 року на половецьких ханів Аепу і Боняка, які зі своїми полчищами вдерлися на Посулля, але дізнавшись про наближення руського війська, втекли в степи. Ромен на той час належав до Переяславської землі і, як одна з ключових фортець, входив до Посульської оборонної лінії, яка захищала південно-східні кордони Русі від набігів кочових племен печенігів і половців.

Походження назви Ромен точно невідоме. Одні дослідники виводять її від скіфського «раймон» – стійбище, інші – від латинського «рамено» – фортеця, а народна легенда пов'язує походження цієї назви з ромен-цвітом – польовою ромашкою, котра ще й дотепер покриває влітку білим килимом околиці міста і навколишні луки [2].

Ще у 1239 році територія сучасної Сумщини, зазнавши нищівної навали монголо-татар, потрапила під тяжкий гніт золотоординських ханів, але 1362 року була звільнена від загарбників українсько-литовськими військами князя Ольгерда.

А за часів польсько-литовського панування Ромен стає значним укріпленим містом на кордоні з Московською державою. В першій половині ХУІІ ст. цей край належав польським магнатам Вишневецьким, на той час був найбільшим населеним пунктом їхніх лівобережних володінь. Протестуючи проти засилля магнатів, роменці втікали до Запоріжжя, переселялися на Слобожанщину, брали участь у козацьких визвольних рухах.

Є відомості, що в Ромнах взимку 1707 року містилась ставка війська гетьмана України І.Мазепи і шведського короля Карла ХІІ під час російсько-шведської війни, в ході якої вирішувалась доля Незалежності України. Але після перемоги цар Петро І наказав знищити місто й козаків у ньому. Про героїчну історію Ромен свідчить і древній герб міста.

Відома ця земля і славними ярмарками, про які знала вся Україна і не тільки. До середини 19 ст. в місті відбувається славетний Іллінський ярмарок, на який з'їжджались до 120 тисяч чоловік, а товарообіг сягав 10 млн карбованців. Іллінський ярмарок за своїм значенням в Російській імперії поступався тільки Нижньогородському. Це були надзвичайно масштабні обсяги торгівлі.

Крім гарних подій, в історії Роменщини було також багато і гірких сторінок. Нечуваних страждань було завдано роменцям в роки встановлення більшовицької влади, двох світових війн, голодоморів та репресій.

Зараз достеменно відомо, що під час Другої світової війни в Роменському районі діяв осередок ОУН (б). Також, у липні 1944 року на території Роменського та Недригайлівського районів оформилася невелика боївка УПА, яку очолював уродженець Роменського району Микола Цуб. Метою та основним завданням загону було проведення збройних акцій проти установ та представників радянської влади, акцентуючи увагу на знищенні виключно тих колгоспних активістів, що були відомі своєю жорстокістю стосовно місцевого населення. Після дворічної німецької окупації радянські війська зайняли Ромни 16 вересня 1943 року силами 163-ї Роменсько-Київської та 167-ї Сумсько-Київської дивізій.

В роменському небі в 1941 році вперше в світі був здійснений повітряний таран жінкою-льотчиком К.Зеленко, яка посмертно отримала звання Героя Радянського Союзу тільки через 20 років.

А у 2002 році Ромни відсвяткували своє 1100-ліття.

На території міста в 2007 році працювало 13 великих підприємств різних галузей економіки, таких як легка промисловість, машинобудування, харчова промисловість, будівельна промисловість та виготовлення меблів. Найбільшу питому вагу в загальних обсягах виробництва по місту (станом на 2007 рік) мали підприємства легкої промисловості – 49,8 %, машинобудівельної галузі – 22,2 %, харчової промисловості – 16,4 %.

Сучасні роменські підприємства: ТОВ «Роменський завод продовольчих товарів»; ТОВ «Таланпром»; РКТВО «Талан»; ТОВ «Ромеський завод «Тракторозапчастина»; ТОВ «Фірма ГТФ ЛТД»; ДП ДАК «Хліб України» «Роменський комбінат хлібопродуктів»; «Роменський молочний комбінат», філія ПП «Рось»; «Роменський меблевий комбінат», виробничо-торгівельне КП;

ПП «Спецкомплекс»; ПП «Будрезерв»; ТОВ «Кондор»; відокремлений підрозділ Кременчуцького БМУ 7 ДП «Південня залізниця»; ДП «Роменське лісове господарство»; «Роменська друкарня»; ПАТ «Завод Тутковського»; ВАТ «Роменський пивоварний завод»; ВАТ «Роменська ПМК 23»; ВАТ «АТП-15948»; ВАТ «Роменське підприємство «Агротехсервіс»; ТОВ «Техномаршсервіс»; ЗАТ «Підприємство «Київська Русь»; ВАТ «Роменський племсервіс «Сула»; ТОВ «Ганг-Д»; ВАТ «Геотехніка»; ПП «Будівельник-Газ»; ПАТ «Роменська гардино-тюлева фабрика»; ТОВ «Роменське заводоуправління по виробництву будівельних матеріалів».

У вказаний період (2007) у місті працювало близько 200 малих приватних підприємств, причому понад третина з них у сфері торгівлі [1].

Роменський завод продовольчих товарів – підприємство харчової промисловості, розташоване в районному центрі Сумської області місті Ромнах, складова ВО «Ромни-кондитер»; один з провідних виробників кондитерської продукції (під ТМ «Ромни-кондитер») у регіоні.

Орієнтуючись на запити споживачів ТОВ «Роменський завод продовольчих товарів» нині випускає близько 100 найменувань продукції і постачає свої вироби не лише на Сумщину, а й в інші регіони України. На цьому підприємстві встановлена одна з найпотужніших в Україні ліній з виробництва пряників, що дало поштовх до здобуття лідерства на ринку з реалізації цього виду солодоців. В асортименті нараховується, зокрема, до 30 видів пряників, що дає змогу задовольнити різноманітні смаки споживачів. Асортимент кондитерських виробів з борошна доповнює печиво вівсяне, сухарі, сушка. Різноманітні торти й тістечка виготовляє кондитерський цех.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Роменський завод продовольчих товарів» здійснює такі основні види діяльності за КВЕД:

- виробництво хліба та хлібобулочних виробів (15.81.0);
- виробництво сухарів, печива, пирогів і тістечок тривалого зберігання (18.82.0);
- виробництво какао, шоколаду та цукристих кондитерських виробів (18.84.0);
- інші види оптової торгівлі (51.90.0);
- діяльність автомобільного вантажного транспорту (60.24.0);
- діяльність нерегулярного пасажирського транспорту (60.23.0)[2].

Роменський комбінат хлібопродуктів є дочірнім підприємством ДАК «Хліб України».

Роменський комбінат хлібопродуктів займається як промисловою так і заготівельною діяльністю. Переробка пшениці на борошно вищого, першого, і другого гатунку з виходами відповідно 30%, 30%, 15% [5]. Продуктивність млина 150 тонн за добу. У заготівельній діяльності: підробка, сушка, зберігання прийнятого від товаровиробників зерна в державні і регіональні ресурси, заготовка, підробка і відпуск насіння. Крім цього є допоміжні виробництва: міні-хлібзавод, міні-макаронний цех, цех з виробництва соняшникової олії, кілька торгових точок. У 1991–1993 роках переобладнано млин з установкою обладнання фірми «Бюлер» Швейцарія [1].

Продукція комбінату – високоякісне борошно, смачні хлібобулочні і макаронні вироби, запашна олія – мають постійний попит не лише на Сумщині, але і в інших регіонах України: Харківській, Дніпропетровській, Київській областях та Криму. Крім того, комбінат надає послуги по переробці зерна на борошно за давальницькою схемою.

Зрозуміло, що у краї зі славними торгівельними традиціями зараз працюють їхні старанні нащадки, які теж продовжують традиції минулого.

Взагалі Ромни відомі ще у XVIII—XIX століттях як «торгова столиця» України, адже тут вирував славетний Іллінський ярмарок, який у Російській імперії був одним із найбільших. На ньому, зокрема, бував і великий поет Тарас Шевченко. І нині (2000-ні) Ромни є великим торговельним центром – тут працюють Роменський ринок, численні магазини, бази і склади, не лише роздрібні, а й оптові та дрібнооптові [4, ст. 145].

Ромни – це маленьке місто, але з великим потенціалом. Завдяки великій кількості фабрик та заводів люди завжди мали і роботу, і особисту продукцію.

#### **Список використаних джерел:**

1. Місто Ромни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.romen.org.ua>
2. ТОВ «Ромни-кондитер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.romny-konditer.com.ua/company/>
3. Газета «Новий Погляд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.novpoglyad.com.ua>
4. Курилов И. А. Роменская старина. Ромны, 1898. – 345 с.

**Гнот С.І.**

*кандидат історичних наук, доцент,  
Львівський державний університет фізичної культури  
імені Івана Боберського*

### **ВПЛИВ ІДЕЙ РЕФОРМАЦІЇ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Реформація – релігійно-суспільний рух, що охопив у XVI ст. більшість європейських країн. Це явище у більш широкому значенні було спрямоване не тільки на реформування тодішньої церкви, а й на суспільні перетворення через церкву, оновлення церкви у зв'язку зі змінами у суспільстві.

Початком Реформації прийнято вважати виступ доктора теології Віттенберзького університету Мартіна Лютера, який 1517 року висвітлив у своїх «95 тезах» негативні тенденції у практичній діяльності католицької церкви.

У своїх проповідях Мартін Лютер наголошував на тому, що людина отримує спасіння душі не через посередників та обряди, а за допомогою віри, дарованої їй Богом. Єдиним джерелом істини і живої віри теолог вважав Святе